**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA**

ACADEMIA DE MUZICĂ, TEATRU ȘI ARTE PLASTICE

ȘCOALA DOCTORALĂ *STUDIUL ARTELOR ȘI CULTUROLOGIE*

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.: 78.036.9:781.65

VEACESLAV DAȘEVSCHII

IMPROVIZAȚIA CA FUNDAMENT AL ARTEI INTERPRETATIVE ÎN MUZICA DE JAZZ

Rezumatul tezei de doctor în arte

SPECIALITATEA 653.01 – MUZICOLOGIE

(DOCTORAT PROFESIONAL)

Chișinău, 2021

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii doctorale *Studiul artelor și culturologie* a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

Conducător științific:
Tatiana Berezovicova, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

Componența Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat:

1. **Victoria Melnic, președinte,** doctor în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice
2. **Diana Bunea, secretar,** doctor în studiul artelor, conferențiar universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.
3. **Tatiana Berezovicova, conducător științific,** doctor în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.
4. **Anatoly Zucker, referent oficial,** doctor habilitat în studiul artelor, profesor universitar, Conservatorul *S. V. Rahmaninov* din Rostov-pe-Don, Federația Rusă.
5. **Ion Gagim,** referent oficial, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar, Universitatea de stat *Alecu Russo* din Bălți.
6. **Victoria Tcacenco,** referent oficial, doctor în studiul artelor, profesor universitar, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

Susținerea va avea loc la data de 1 iulie 2021, ora 11, în ședința Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat în cadrul Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice (Chișinău, strada Alexei Mateevici, 111). Teza și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova (Chișinău, str. 31 august 1989, 78A), biblioteca Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice (Chișinău, strada Alexei Mateevici, 87, sala de lectură) și pe paginile web: www.cnaa.md și https://amtap.md.

Rezumatul a fost expediat la data de "____" _____ 2021.

Secretar științific al Comisiei
de susținere publică a tezei de doctorat:
Diana Bunea, dr. în studiul artelor, conf. univ. _____

Conducător științific:
Tatiana Berezovicova, dr. în studiul artelor, prof. univ. _____

Autor:
Veaceslav Dașevschii _____

© Dașevschi Veaceslav, 2021

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei de cercetare. Improvizația este considerată a fi piatra de temelie a artei jazzului, „sufletul” interpretării jazzistice. În cei circa o sută de ani ai istoriei sale, jazzul nu doar și-a păstrat caracterul său imanent improvizatoric, ci și-a consolidat și dezvoltat această calitate.

În prezent, jazzul a atins un înalt nivel profesionist în toată lumea, fapt la care contribuie în mare măsură sistemul de educație, ce cuprinde instituții de învățământ de diferite nivele – de la școli de muzică pentru copii la instituții de învățământ superior. În Republica Moldova arta de interpretare și pedagogia de jazz se află la un stadiu inițial de dezvoltare. Totodată, una din cele mai complexe componente – improvizația – este și unul din cele mai puțin dezvoltate aspecte în studiul jazzului. Prin urmare, cercetarea improvizației, ca fundament al jazzului, este actuală din punctul de vedere al dezvoltării artei interpretative în acest domeniu.

Necesitatea abilității de a improviza este dictată de intensificarea procesului de globalizare, ce are loc în arta muzicală și în sistemul de învățământ. Participarea tinerilor interpreți, profesori și studenți din diferite țări la festivaluri și concerte de jazz, schimburile de experiență artistică în cadrul programelor de mobilitate academică presupun un nivel corespunzător de educație și cultură interpretativă, ajustat la standardele internaționale. Importanța sarcinilor artistice puse în fața tinerilor interpreți, cât și necesitatea de abordare științifică a problemelor teoretice și practice ale improvizației jazzistice condiționează actualitatea și importanța temei lucrării de față.

Proiectul științifico-artistic propus se bazează pe intenția autorului de a sintetiza propria activitate de mulți ani în domeniul artei de interpretare instrumentală și al pedagogiei de jazz, pentru a-și transmite experiența noilor generații de muzicieni. Componenta artistică a tezei o reprezintă interpretarea publică a programelor concertistice în cadrul a trei recitaluri, în care autorul a evoluat cu improvizații pe temele unor cunoscute standarde de jazz, dar și pe o serie de teme proprii. Drept material adiacent proiectului poate fi considerată colecția de compoziții de autor editată anterior ce include șapte piese de jazz pentru pian în diferite stiluri. Partea teoretică a tezei reflectă cele mai importante probleme ale improvizației instrumentale de jazz de un interes deosebit din punctul de vedere al procesului interpretativ și pedagogic. Caracterul științifico-artistic al tezei dictează orientarea sa practică: autorul și-a propus să reflecte în cadrul lucrării în primul rând acele aspecte ale improvizației de jazz ce vor fi utile în special muzicienilor și pedagogilor începători.

Scopul tezei rezidă în cercetarea multilaterală a improvizației ca fundament al interpretării jazzistice și componentă importantă a instruirii profesioniste în domeniul jazzului.

Obiectivele cercetării:

1. Examinarea improvizației de jazz ca unui tip specific de activitate muzicală care presupune crearea muzicii nemijlocit în procesul de interpretare.

2. Analiza aspectelor teoretice ale improvizației de jazz, legate de mai multe categorii muzical-tehnologice și compoziațional-dramaturgice precum temă, chorus, armonie, ritm, formă ș.a.

3. Relevarea specificului comunicativ al improvizației de jazz practicate în diferite situații interpretative, cum ar fi: evoluare concertistică, înregistrare de studio, interpretare colectivă neformală (*jam session*).

4. Studierea aspectelor metodice ale improvizației de jazz, implicând o abordare individuală în procesul didactic, în funcție de tipul studenților ce studiază bazele interpretării jazzistice.

5. Formularea recomandărilor metodice în vederea valorificării improvizației de jazz (utilizarea ghidurilor metodice și a manualelor, audierea, transcrierea și analiza improvizațiilor de jazz).

Obiectul cercetării – aspectele teoretice, interpretative și pedagogice ale improvizației de jazz.

Noutatea și originalitatea cercetării este determinată de următoarele:

– Aspectul practic al improvizației jazzistice este demonstrat în cadrul evoluărilor scenice, ce se disting prin caracterul inedit al programelor de concert și al tratării interpretative a materialului muzical. În programele de concert sunt prezentate improvizații pianistice atât pe temele unor cunoscute standarde de jazz, cât și pe teme proprii ale autorului tezei. Evoluările au implicat diverse componențe instrumentale selectate pentru fiecare evoluare în parte.

– În partea teoretică a tezei, pentru prima dată în Republica Moldova s-a încercat caracterizarea diverselor dimensiuni ale improvizației de jazz – muzicologică, interpretativă și pedagogică. Astfel, lucrarea vine să completeze lacunele existente în muzicologia națională, în care până astăzi nu există un studiu teoretic dedicat improvizației de jazz și metodelor de predare a acestei componente importante a artei jazzului.

Baza metodologică a tezei. Partea teoretică a cercetării îmbină trei perspective științifice de bază: muzicologică, interpretativă și pedagogică. În acest scop au fost utilizate următoarele metode de cercetare:

– studierea surselor teoretice (monografii, articole, teze de doctorat), legate de aspectele principale ale temei investigației;
– cercetarea textelor muzicale, a înregistrărilor audio și video;
– analiza comparativă a improvizațiilor interpreților celebri;

– examinarea materialelor didactice (a școlilor, ghidurilor metodice, culegerilor de exerciții) foarte importante pentru componenta metodică a tezei;
– sintetizarea propriei experiențe interpretative și didactice în domeniul jazzului.

Importanța teoretică a tezei. Lucrarea completează și aprofundează, din punctul de vedere al unui muzician practician, cercetările teoretice și metodologice în sfera jazzului și a improvizației de jazz și poate servi drept bază pentru investigații ulterioare în domeniu.

Importanța practică a tezei este legată de oportunitatea utilizării acesteia în cadrul cursurilor didactice de *Instrument, Improvizație, Ansamblu, Istoria muzicii ușoare și jazz, Stilistica muzicii ușoare și jazz* pentru programul de studii *Interpretare instrumentală* (*Instrumente muzică ușoară și jazz*). Rezultatele cercetării vor fi utile studenților interesați de perfecționarea abilităților în domeniul improvizației de jazz și de creșterea culturii jazzistice sale în general. Concluziile și recomandările pot fi folosite în procesul de pregătire a muzicienilor de jazz pentru evoluările concertistice și înregistrările de studio, în lucrul de sine stătător al studenților, precum și în activitatea cadrelor didactice care predau improvizația. Cele menționate mai sus vor contribui la optimizarea procesului de studiu al artei improvizației de jazz în sistemul de învățământ muzical superior.

Aprobarea rezultatelor lucrării. Teza a fost realizată în cadrul Școlii doctorale *Studiul artelor și Culturologie* de la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

Componenta practică a tezei a fost prezentată în cadrul a trei recitaluri desfășurate în Sala mare a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

Rezultatele de bază a cercetărilor teoretice sunt reflectate în 11 publicații, inclusiv 6 articole științifice (5 dintre acestea – în edițiile specializate, recomandate de Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare) și 5 teze ale comunicărilor la conferințele științifice. Materialele tezei au fost prezentate la 9 foruri științifice, inclusiv în cadrul a 7 conferințe științifice internaționale, 1 conferință regională cu participare internațională și 1 seminar științifico-metodologic.

Componentele practică și teoretică ale tezei au fost discutate la ședințele Comisiei de îndrumare. Teza a fost examinată și recomandată spre susținere de Comisia de îndrumare și Consiliul științific al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice.

Structura și conținutul cercetării teoretice. Teza include: 82 pagini ale textului de bază, ce constă din introducere, două capitole, concluzii generale și recomandări; o listă bibliografică din 149 de surse în limbile rusă, engleză, română și ucraineană, cât și o listă de materiale audio și video utilizate în procesul de lucru. Anexa 1 conține exemple muzicale ce ilustrează anumite aspecte din componenta

teoretică a cercetării. Anexa 2 reprezintă o listă de abrevieri utilizate în lucrare. În anexa 3 sunt prezentate programele celor trei recitaluri ale autorului, din care se constituie partea artistică a tezei. Anexa 4 conține o listă de nume străine ce se întâlnesc în lucrare, prezentate în original și în transcriere în limba rusă.

Cuvinte-cheie: jazz, standard de jazz, improvizație, evoluare concertistică, ghid metodic, înregistrare de studio, pian, *jam-session*

CONȚINUTUL TEZEI

În **introducere** este argumentată alegerea temei tezei, sunt determinate actualitatea și importanța, scopul și obiectivele, obiectul cercetării, gradul de noutate și originalitate, baza metodologică și teoretică, importanța teoretică și practică, se conține informația despre aprobarea rezultatelor cercetării.

Primul capitol este intitulat **Aspecte teoretice ale improvizației de jazz**. În subcapitolul **1.1.** sunt scoase în evidență principalele trăsături ale improvizației de jazz și analizate problemele teoretice asociate acesteia care sunt reflectate în literatura de specialitate. Improvizația și caracterul improvizatoric au existat din cele mai vechi timpuri în folclorul muzical și în culturile tradiționale ale celor mai diverse popoare ale lumii, precum și în muzica de tradiție academică. Însă, poate, în niciun domeniu improvizația nu are o importanță atât de esențială ca în muzica de jazz unde între noțiunile de „jazz" și „improvizație" uneori se pune semnul de egalitate.

Terminul de improvizație indică două fenomene diferite, deși aflate în strânsă corelare: pe de o parte, opera artistică care apare nemijlocit în timpul procesului de interpretare, iar pe de alta –procesul de creare a acesteia. Astfel, improvizația de jazz este un tip aparte al activității artistice, unde compozitorul și interpretul sunt întruniți în una și aceeași persoană. În improvizația de jazz, însăși textul muzical apare în procesul interpretării, fiind dependent de stilul compoziției, instrumentul la care este interpretat, maniera individuală a muzicianului, calitățile lui personale – muzicalitate, intelect, temperament, particularitățile gândirii muzicale, cultura lui generală, preferințele artistice, cunoștințele, abilitățile, experiența, fantezia, starea psihologică etc. Cu toate acestea, conceptul artistic al lucrării de jazz nu reprezintă o „împărăție a stihiei nestăvilite", ci este o unitate dialectică dintre componentele mobile și stabile, dintre momentan și bine pregătit, schimbător și neschimbat. Creația improvizatorului se bazează pe modele, procedee, tipare ale limbajului muzical stabilite în cursul evoluției artei jazzistice.

Una din particularitățile improvizației de jazz este caracterul ei dialogal. Utilizând o anumită temă, improvizatorul participă la un dialog virtual cu personalitatea celui care a creat-o. Evoluând în cadrul unui ansamblu, el se află într-o interacțiune competitivă cu colegii, iar evoluând solo, poartă un fel de dialog cu sine însuși. În sfârșit, în procesul evoluărilor publice, apare un dialog specific cu ascultătorul, ce creează o atmosferă deosebită de comunicare nemijlocită cu sala.

Analiza literaturii speciale ne conduce spre concluzia că improvizația de jazz este un fenomen polivalent, divers din perspectivele formelor estetice și tehnice ale manifestărilor sale. Dezvoltându-se pe parcursul mai multor decenii, aceasta a asimilat particularitățile caracteristice diferitelor culturi etnice și perioade istorice, păstrând, totodată, calitățile care îi determină esența.

Subcapitolul **1.2.** este dedicat principiilor de prelucrare a temelor standardelor de jazz. Standardele de jazz, numite și *evergreens* (melodii „veșnic verzi”) constituie o parte integrantă importantă a repertoriului fiecărui interpret de jazz. La baza acestora stau atât melodiile unor piese vocale, cât și temele instrumentale compuse de muzicienii de jazz. Cauza largii răspândiri standardelor de jazz rezidă în faptul că cunoașterea lor permite jazzmanilor să comunice în procesul de interpretare în ansamblu: pe scenele de concert, în studio, în cadrul *jam sessions* unde deseori se întâlnesc muzicieni care nu se cunosc între ei.

Procesul de prelucrare a standardului jazzistic poate fi divizat în două etape: prima – expunerea temei, cea de-a doua – dezvoltarea ulterioară a acesteia în procesul structurării compoziției de jazz. Există un spectru larg de abordări în expunerea temei – de la urmarea strictă a versiunii de autor la schimbarea cardinală a melodiei, armoniei, ritmului, facturii. Compoziția în baza standardului de jazz, de regulă, reprezintă un proces de variere: după expunerea temei urmează o serie de chorusuri în limitele cărora tema se modifică într-un anumit mod.

Componenta ce poate fi supusă celor mai pronunțate modificări este melodia care se variază prin intermediul ornamentării, utilizării diverselor formule ritmice (sincope, figuri de swing, triolete și alte tipuri de diviziune excepțională a valorilor), diferitelor procedee de expunere (monodică, eterofonică, acordică). Printre elementele relativ constante ale standardului de jazz se numără armonia, însă și aceasta poate deveni obiectul unor căutări și experimentări: vorbim despre procedeele de re-armonizare a temei care, în condițiile menținerii armoniei de bază, îmbogățesc expunerea prin alterarea acordurilor, prin adăugarea nonelor, undecimelor, terțdecimelor, cât și prin introducerea unor acorduri noi. Una din metode răspândite este cea a „înlocuirilor armonice”, cea mai des întrebuințată fiind înlocuirea de triton, atunci când în loc de acordul inițial este folosit acordul ce se află la distanță de un triton de acesta.

Pentru instrumentele armonice, mai ales pentru pian, o importanță deosebită are textura muzicală – o verigă de legătură dintre improvizație și stil. Particularitățile stilistice ale improvizației de obicei se manifestă în tehnicile pianistice precum *stride, locked hands* (cântarea prin bloc-acorduri), acordurile „punctate” ale bebop-ului, formule specifice unor genuri de *Latin jazz* etc. Un element mai puțin evident, însă la fel de important, este timbrul, asupra căruia influențează atât dispozitivele tehnice speciale (surdinele, procesoarele de prelucrare a sunetului etc.), cât și diverse procedee de emitere a sunetului: *pizzicato*, flajeoletele, *vibrato, tremolo, two-handed tapping, slap* ș.a.

În subcapitolul **1.3.** sunt cercetate principiile ce stau la baza structurării unei compoziții de jazz. Compoziția de jazz standard este destul de stereotipică. De regulă, aceasta include o temă și câteva

improvizații, numite chorusuri, la care pot fi adăugate o introducere, codă, precum și unele interludii-punți între compartimente. Tema se încadrează deseori într-o formă de lied din 32 măsuri (de fapt, cea bipartită cu repriză *AABA*) sau are o structură de blues din 12 măsuri. În procesul dezvoltării improvizatorice ulterioare a temei, forma acesteia, de regulă, rămâne neschimbată. Spre sfârșitul expoziției (uneori, și în mijlocul acesteia) se practică repetarea temei – în forma inițială sau, de cele mai dese ori, cu modificări.

Una din sarcinile interpretului este de a structura o compoziție pe plan dramaturgic, utilizând în acest scop mijloace de dezvoltare improvizatorică a temei. Cea mai optimă variantă ar fi desfășurarea treptată de la simplu la compus, și anume: complicarea facturii, mișcarea dinspre varierea ornamentală a temei spre crearea unei noi melodii, de la repetarea exactă a armoniei la introducerea schimbărilor sub forma unor complicări sau înlocuiri acordice ș.a. Astfel, se creează o ascensiune ce conduce spre culminație situată, de regulă, înaintea repetării finale a temei sau chiar la începutul acesteia. Drept un exemplu de structurare a compoziției de jazz, în teză este descris procesul de lucru al autorului asupra cunoscutei teme a baladei *Round Midnight* de Thelonious Monk interpretată în cadrul unuia din recitaluri.

Subcapitolul **1.4.** conține concluziile la capitolul 1.

Cel de-al doilea capitol este întitulat **Aspecte metodice ale improvizației de jazz**. În subcapitolul **2.1.** sunt formulate metodele ce determină abordarea individuală a instruirii unor diverse categorii de studenți, ce studiază improvizația de jazz în cadrul unei instituții de învățământ superior. Primul grup îl reprezintă studenții care înainte de a se înscrie la facultate nu au cântat jazz și nu au încercat să improvizeze; aceștia întâmpină cele mai mari dificultăți în procesul de învățământ și cel mai greu ajung la obținerea unui rezultat final relevant. În timpul anilor de studii ei, de obicei, nu reușesc să atingă un nivel ce ar asigura libertatea de improviza în sensul deplin al cuvântului, procesul de instruire limitându-se la familiarizarea lor cu principiile improvizării, la analizarea compozițiilor unor renumiți interpreți și studierea unor lucrări muzicale fixate cu note. Totuși este necesar ca ei să cunoască cât mai temeinic arta jazzului: chiar dacă ei, probabil, nu vor improviza cu adevărat, ei pot deveni buni interpreți, maeștri de concert de succes sau melomani „de calitate”. De altfel, nu este exclus că în cazuri singulare capacitățile native ale muzicianului, conștientizarea clară a scopurilor, sârguința și perseverența vor contribui la descoperirea unui talent de jazz deosebit.

Cel de-al doilea grup îl constituie muzicienii care deja au o experiență de interpretare a jazzului, însă una insuficientă, în special, în ce privește improvizația. Ei dispun de niște abilități și de regulă posedă bine instrumentul. Dacă pentru primul grup de studenți capacitatea de a improviza este una opțională,

pentru cel de-al doilea, ea este obligatorie, rezultatul însă este uneori dificil de obținut din cauza fricii față de improvizarea spontană în procesul evoluărilor publice. Acest fapt generează dorința lor de a se sprijini pe niște șabloane bine cunoscute, pe un solo compus din timp sau pe unul studiat în prealabil din partitură. Sunt necesare anumite eforturi și insistență pentru ca studentul în procesul practicii interpretative să încerce să improvizeze și pentru a stimula această capacitate, în planul lui individual trebuie amplificată rata participărilor la concerte, *work-shopuri, jam sessions* ș.a.

Există și un al treia tip de studenți care vin la facultate având o anumită experiență în domeniul evoluărilor în concerte de jazz și a improvizării spontane, fiind, de regulă, destul de independenți. Evident, perspectivele de a ajunge la niște rezultate finale interesante în urma studierii cursului de improvizație cu acești studenți sunt cele mai bune, deoarece ei nu au frică de a improviza, iar profesorului i se cere doar să-i ghideze dezvoltarea profesională. Deși acești studenți sunt cei mai apropiați de jazzul adevărat, acest fapt nu înseamnă că interpretarea lor este impecabilă și nu mai poate fi îmbunătățită. Însă, după cum se știe, schimbarea și chiar corectarea abilităților deja formate nu este deloc ușoară, deoarece experiența acumulată le permite muzicienilor să-și apere mai înverșunat punctul de vedere și propriile convingeri. În plus, interpreților de acest tip, de regulă, nu le place să studieze textul din partitura în care se conțin multe informații prețioase. Iată de ce, în procesul de lucru cu acest tip de studenți se recomandă crearea unei atmosfere de comunicare de maxim confort, fapt ce va permite evitarea unor posibile situații de conflict, în cazul necoincidentei opiniilor asupra unor anumite probleme.

Subcapitolul **2.2.** este dedicat examinării ghidurilor metodice și a manualelor care pot fi recomandate în ajutorul celor ce studiază improvizația de jazz. Primului grup îl constituie lucrările teoretico-metodice, ce conțin informații despre diverse aspecte ale teoriei jazzului, având, totodată, și o anumită componentă practică. Aici putem găsi materiale pentru toate nivelele de pregătire: de la informații de bază despre moduri, acorduri, structuri ritmice și până la informații complicate legate de cromatică, polimodalism, poliritmie. Printre cele mai importante lucrări ce merită o atenție deosebită, menționăm tratatele fundamentale semnate de Mark Levine – *The Jazz Theory Book* și *The Jazz Piano Book*.

Cel de-al doilea grup include diverse ghiduri metodice în care nu doar se explică procesul de instruire a improvizației de jazz, ci sunt prezentate și exerciții practice pentru însușirea acesteia. Evidențiem în mod special cursul exhaustiv al lui Jamey Aebersold, o serie de lucrări de Jerry Coker, Hal Crook, David Baker ș.a. La acest grup de materiale putem atribui și un șir de școli video, structurate, de regulă, după principiul „fă ca mine” și, în virtutea acestui fapt, fiind de o accesibilitate majoră.

Cel de-al treilea grup de materiale îl reprezintă colecțiile de note. O importanță primordială o au transcripții (descifrări) ale evoluărilor solistice ale unor muzicieni de jazz cu renume, a interpretării pieselor în ansambluri – trio, cvartete sau alte componențe instrumentale. În procesul didactic pot fi utilizate și compozițiile de autor.

Pe lângă edițiile teoretico-metodice, sunt utilizate și astfel de materiale precum colecțiile de teme ale standardelor de jazz, fonogramele „minus unu" cu acompaniament pentru exerciții de sine stătătoare, dar și diverse materiale audio și video cu înregistrările unor celebri jazzmani, autobiografii și cărți de memorii, filme artistice și documentare dedicate istoriei jazzului sau unor muzicieni de jazz.

În subcapitolul **2.3.** atenția este concentrată asupra metodelor de instruire la baza cărora stă acumularea experienței auditive și cognitive: ne referim la ascultarea, transcrierea și analiza improvizațiilor de jazz. În procesul de studiere a improvizației de jazz, un rol important îl are auzul muzical – iată de ce, unul din procedeele fundamentale de predare este audierea muzicii. Făcând cunoștință cu evoluările unor interpreți notorii, muzicianul asimilează numeroase subtilități ale limbajului muzical, cum ar fi melodică, ritm, articulații, structurarea frazelor ș.a.

O importanță primordială o are transcrierea, ce reprezintă descifrarea înregistrărilor audio, când muzicianul încearcă să memoreze sau să noteze pe hârtie materialul muzical pentru a putea ulterior să-l repete la instrumentul său. Încercând să practice acest gen de activitate, interpretul își dezvoltă capacitățile muzicale, își activizează auzul, simțul ritmic, își antrenează memoria. Totodată, el nu doar scrie un dicteu muzical, ci urmărește procesul de interpretare propriu-zis ce se fixează în conștiință sub forma unei imagini „comprimate" a compoziției, a unor segmente ritmico-melodice separate, a unor turații armonice sau facturale, a procedeelor de articulare etc. Toate acestea formează paleta mijloacelor de expresie care ulterior pot fi folosite în crearea propriilor improvizații.

Unul din cele mai importante aspecte ale însușirii improvizației de jazz strâns legat de acumularea experienței auditive, este cel cognitiv bazat pe analiza compozițiilor. Pentru analiză pot fi utilizate atât înregistrări audio, cât și piese fixate în partitură: acestea pot fi improvizațiile unor maeștri ai jazzului, precum Bill Evans, Dave Brubeck, Keith Jarrett ș.a. Etapa finală de lucru cu materialul audiat, transcris și analizat reprezintă aplicarea acestuia în propria activitate practică, având ca scop îmbinarea senzațiilor auditive și a reprezentărilor analitice cu funcționarea aparatului interpretativ.

Procesul de lucru asupra unei improvizații de jazz concrete (audiere, transcriere, analiză, însușirea la instrument) descris mai sus, poate dura de două sau trei ori mai mult decât studierea piesei pe note.

Totuși, pentru cei interesați de un rezultat efectiv, aceasta este o abordare indispensabilă pe calea dezvăluirii tainelor măiestriei jazzistice.

În subcapitolul **2.4.** este determinat specificul improvizației de jazz în diferite situații interpretative: în cadrul evoluării în concert, în procesul de înregistrare de studio, în timpul întâlnirilor artistice neformale a muzicienilor – *jam session*. Evoluția concertistică a fost mereu forma prioritară, preferată de interpretare jazzistică. În cadrul concertului muzicianul-improvizator beneficiază de o mare libertate de exprimare, iar reacția sălii, acea atmosferă deosebită, când muzicianul și publicul au senzația că formează un tot întreg, au un rol esențial asupra dezvoltării improvizației, a utilizării unor anumite procedee de interpretare. Uneori, muzicienii nu resimt răspunsul auditoriului, mai ales dacă evoluarea are loc într-o sală academică sau în fața unui public nepregătit. În acest context, abilitatea de a se concentra și de a-și demonstra măiestria în orice situație de concert reprezintă o sarcină psihologică importantă pe care și-o propune interpretul.

În planificarea unei înregistrări în studio, trebuie luați în considerare doi factori de prim ordin. Unul este legat de condițiile tehnice: acustica, aparatajul, regia de sunet, posibilitatea de a utiliza procedee specifice precum suprapunerea *track*-urilor, prelucrarea specială a sunetului, efectele sonore ș.a. Cel de-al doilea factor ar fi volumul materialului muzical care este dictat de volumul suportului sonor. Avantajul înregistrării audio îl constituie posibilitatea de a imprima câteva variante ale piesei, încercând diverse abordări ale stricturării propriului solo. Una din inconvenientele studioului vizează faptul că muzica ce a parcurs etapa prelucrării de studio, nu posedă spontaneitatea evoluțiilor concertistice. De asemenea, există și problema legată de absența publicului: pentru unii interpreți contactul cu sala reprezintă un stimul important de inspirație.

Jam session este o tradiție practicată de muzicienii de jazz, când aceștia cântă împreună într-o atmosferă mai degajată de interpretare. În cadrul unui *jam session*, în timpul evoluării pot apărea diverse situații neașteptate, inclusiv cele mai puțin confortabile, în care muzicianul trebuie să-și demonstreze întreaga măiestrie. Cu cât mai multe standarde de jazz cunoaște un muzician, cu atât experiența sa de a improviza este mai bogată, cu atât mai bine el va fi pregătit pentru procesul de interpretare. În afară de această, întrucât vorbim de o improvizație colectivă, este necesară o intuiție pătrunzătoare care ajută muzicianul să anticipeze direcția desfășurări compoziției, să presimte anumite devieri de la normă care pot avea loc în timpul interpretării.

Finalizând capitolul despre instruirea profesională în domeniul improvizației de jazz, vom accentua idea că abilitatea de a improviza este rezultatul unei munci enorme, iar succesul depinde de dorința și perseverența muzicianului.

Subcapitolul **2.5.** conține concluziile la capitolul 2.

CONCLUZII GENEREALE ȘI RECOMANDĂRI

1. Improvizația de jazz, ca o categorie aparte a activității muzicale, reprezintă crearea muzicii în procesul de interpretare, precum și rezultatul final al acestei activități. Improvizația în jazz este un fenomen polivalent, divers din punctul de vedere al formelor tehnice și artistice ale exprimării. Dezvoltându-se pe parcursul deceniilor, aceasta a asimilat particularități caracteristice pentru diverse culturi etnice și perioade istorice, schimbând de fiecare dată formele sale concrete de manifestare, păstrându-și, totodată, calitățile esențiale.

2. Apărută în rezultatul unor sinteze etnoculturale, improvizația de jazz a preluat, pe de o parte, caracterul normativ ce își are originea în muzica europeană profesionistă, iar pe de alta – spontaneitatea și imprevizibilitatea specifică artei tradiționale africane. În același timp, creându-se în mod spontan în procesul interpretării muzicii, improvizația de jazz este limitată de un șir de factori – în primul rând, de fenomenul compoziției. Factorul principal al compoziției de jazz este forma ce organizează gândirea muzicală a improvizatorului și îl ghidează în cadrul limitelor trasate de tradiție.

3. Componentele muzical-tehnologice și compozițional-dramaturgice de bază ale improvizației sunt tema, chorusul, forma, armonia, ritmul, scriitura etc. Analiza acestora a fost efectuată în cadrul tezei, din perspectiva lucrului asupra standardelor jazzistice – una din cele mai importante activități interpretative în jazz. Prelucrarea standardului de jazz o reprezintă expunerea temei și modificarea ulterioară a acesteia în chorusurile improvizației. În procesul de dezvoltare a temei, pot să aibă loc diverse modificări ale acesteia, ca de exemplu, complicarea liniei melodice, accelerarea sau încetinirea ritmică, mișcarea dinspre varierea ornamentală spre crearea unei noi melodii și altele. Pe lângă rolul determinant al dezvoltării melodice, o importanță majoră în acest proces o au textura, timbrul etc. Cele mai constante elemente ale improvizației sunt forma și armonia, deși chiar și acestea pot fi supuse unor transformări. Astfel, baza armonică se îmbogățește prin alterarea acordurilor, completarea lor cu tonuri suplimentare, prin introducerea unor consonanțe noi, prin „înlocuirile armonice”. Într-o compoziție de jazz este posibilă crearea unei linii unitare de dezvoltare care conduce spre culminația generală. O singură temă poate sta la baza unor numeroase compoziții de o largă diversitate.

4. În contextul predării improvizației de jazz au fost identificate trei categorii de studenți: cei care nu improvizează, cei care încearcă să improvizeze și cei care deja au o anumită experiență în acest domeniu. Metodele de lucru sunt diferite în fiecare caz, însă în multitudinea de abordări a acestora, există mai multe puncte de tangență. Printre acestea se numără, în special, utilizarea lucrărilor teoretice, a ghidurilor metodice și a edițiilor notografice publicate în diferite țări ale lumii. Astfel de materiale

reflectă cele mai importante aspecte ale interpretării de jazz și, de regulă, sunt de un mare ajutor celor ce își propun studierea legităților acestuia. Totuși unui muzician începător, ce a hotărât să se dedice jazzului, uneori îi este greu să se descurce în acest volum de informație. Iată de ce, pedagogul trebuie să-i recomande anumite lucrări care vor corespunde traseului individual în instruire. Sunt importante și unele forme specifice de activități, precum comunicarea cu muzicieni de jazz, vizionarea înregistrărilor, studierea și discutarea literaturii de specialitate ș.a.

5. În procesul de însușire a artei improvizației se evidențiază astfel de metode precum audierea, transcrierea, analiza și studierea ulterioară la instrument a improvizațiilor unor celebri muzicieni de jazz. Deși există numeroase ediții tipărite ce vizează diverse aspecte ale interpretării, audierea muzicii de jazz reprezintă una din cele mai valoroase surse de informare. O altă metodă este transcrierea improvizației muzicale: chiar dacă, în edițiile tipărite poate fi găsit, practic, orice solo pentru orice instrument, acest tip de activitate este foarte util, contribuind la dezvoltarea auzului, simțului ritmic, memoriei, formând totodată un arsenal de procedee necesare pentru crearea propriilor improvizații.

Audierea și transcrierea vor fi de un real folos, dacă vor fi completate cu analize ale improvizațiilor de jazz, ce vor ajuta muzicianul să pătrundă în laboratorul artistic al maestrului și să utilizeze informația obținută în creația sa proprie. Etapa finală a lucrului cu materialul audiat, transcris și analizat rezidă în implementarea acestuia în activitatea interpretativă.

6. Particularitățile comunicative ale improvizației de jazz depind de diverse situații interpretative: evoluarea concertistică, înregistrarea de studio, interpretarea colectivă neformală – *jam session.* În procesul evoluărilor concertistice muzicianul-improvizator are suficientă libertate de exprimare asupra căreia acționează, de asemenea, atmosfera din sală creându-se un dialog specific dintre interpret și public. Lucrul în studio este în felul său confortabil grație faptului că se desfășoară în condițiile tehnice necesare pentru crearea unui produs final de calitate, îi oferă interpretului posibilitate de a imprima câteva variante interpretative etc. Totodată, în studio unii jazzmani resimt un anumit disconfort psihologic legat de absența publicului și a comunicării nemijlocite cu sala. Pe lângă aceasta, sunt muzicieni care consideră că doar improvizația cântată *live*, „în timp real” este una adevărată, spre deosebire de cea înregistrată și procesată în studio. Într-o comunicare artistică neformală a muzicienilor, cunoscută ca *jam session,* apare cea mai liberă situație de interpretare, dar care condiționează muzicienii într-un alt mod, necesitând abilitatea de a improviza, cunoașterea standardelor de jazz, capacitatea de a se orienta într-o situație interpretativă apărută pe neașteptate ș.a.

7. A însuși improvizația de jazz este o sarcină artistică deloc ușoară. Calea către aceasta este individuală pentru fiecare student și poate fi comparată cu ascensiunea spre un vârf de munte, în care se poate ajunge pe cărări diferite. Succesul în acest domeniu depinde de dorința, capacitatea de a-ți urma scopul propus și puterea de muncă a muzicianului. El trebuie să știe să-și propună obiective concrete și să le realizeze metodic. Doar așa poate fi atinsă libertatea interioară necesară pentru improvizare – acea libertate în care constă imensa atractivitate a muzicii de jazz, pentru milioane de melomani din întreaga lume.

Recomandări

1. A realiza cercetarea ulterioară a aspectelor teoretice ale improvizației de jazz, lărgind cercul fenomenelor abordate.

2. A continua studierea aspectelor practice ale improvizației de jazz, utilizând rezultatele cercetării în eseuri analitice despre particularitățile improvizației în arta unor celebri muzicieni de jazz.

3. A dezvolta arta improvizației în activitatea interpretativ-concertistică.

4. A sintetiza experiența improvizației de jazz la diverse instrumente muzicale.

5. A crea și publica compoziții de autor cu includerea improvizațiilor de jazz.

6. A lărgi domeniul de cercetare a aspectelor metodice ale improvizației de jazz.

7. A utiliza rezultatele cercetărilor teoretice și practice ale improvizației de jazz în cursurile didactice de *Instrument, Improvizație, Ansamblu, Metodica predării disciplinei de specialitate* pentru programul de studii *Interpretare instrumentală* (*Instrumente muzică ușoară și jazz*).

8. A actualiza conținutul programelor didactice la disciplina *Improvizație* pentru programul de studii *Interpretare instrumentală* (*Instrumente muzică ușoară și jazz*).

9. A elabora ghiduri metodice necesare pentru instruirea studenților în domeniul improvizației de jazz.

10. A extinde experiența studiului improvizației de jazz acumulată în prezenta teză la domeniul interpretării vocale.

PROGRAME DE CONCERT (COMPONENTA ARTISTICĂ A TEZEI)

Programul de concert nr. 1
Jazz & Co. A Tribute to Thelonious Monk
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice
Sala Mare, blocul 2, 01.12.2016
Improvizații pe temele lui Thelonious Monk:

1. *Blue Monk*
2. *Well, You Needn't*
3. *Bye-Ya*
4. *Round About Midnight*
5. *Bemsha Swing*
6. *Rhythm-a-Ning*
7. *Misterioso*
8. *Ruby, My Dear*
9. *We See*
10. *Straight, No Chaser*

Interpretează:
Veaceslav Dașevschii (pian)
Igor Varicaș (contrabas)
Nicu Balmuș (percuție)

Programul de concert nr. 2
Jazz & Co. Some Jazz Standards and…
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice
Sala Mare, blocul 2, 30.03.2017
Improvizații pe teme proprii și pe cele ale standardelor de jazz:

1. *Doctorate Blues* (V. Dashevsky)
2. *Someday My Prince Will Come* (F. Churchill)
3. *Have You Met Miss Jones* (L. Hart)
4. *Blue in Green* (B. Evans, M. Davis)
5. *On Green Dolphin Street* (B. Kaper)
6. *Stella by Starlight* (V. Young)
7. *Missing the Blues* (V. Dashevsky)
8. *My Funny Valentine* (R. Rodgers)
9. *Windows* (Ch. Corea)
10. *Tips Blues* (V. Dashevsky)

Interpretează:
Veaceslav Dașevschii (pian)
Igor Varicaș (contrabas)

Programul de concert nr. 3
Jazz & Co. Some Jazz Standards

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice
Sala Mare, blocul 2, 28.09.2017

Improvizații pe temele standardelor de jazz:

1. *In a Sentimental Mood* (D. Ellington)
2. *Things Are Not What They Used to Be* (M. Ellington)
3. *Solitude* (D. Ellington)
4. *Satin Doll* (D. Ellington)
5. *Doodlin'* (H. Silver)
6. *Fool What I Am* (F. Hunt)
7. *I Mean You* (Th. Monk)
8. *You Don't Know What Love Is*
9. *Love for Sale* (C. Porter)
10. *Doctorate Blues* (V. Dashevsky)

Interpretează:
Veaceslav Dașevschii (pian)
Igor Varicaș (contrabas)
Nicu Balmuș (percuție)
Mihaela Handuca (voce)

LUCRĂRI PUBLICATE LA TEMA TEZEI

2. Articole în ediții științifice periodice

2.3. În edițiile incluse în Registrul național al edițiilor periodice de profil:

Categoria C

1. Daşevschii V. Improvizația de jazz: scurtă trecere în revistă a ghidurilor teoretico-metodologice de bază. In: Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică. Nr. 2 (31), 2017. Chișinău: AMTAP, 2017 (Notograf Prim), p. 244–248. ISSN 2345-1408. Categoria C.

2. Daşevschii V. Specific features of teaching jazz in the system of higher education. In: Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică. Nr. 2 (31), 2017. Chișinău: AMTAP, 2017 (Notograf Prim), p. 262–264. ISSN 2345-1408. Categoria C.

3. Дашевский В. Специфика джазовой импровизации в различных исполнительских ситуациях: концертных, студийных, в условиях *jam-session*. In: Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică. Nr. 2 (35), 2019. Chișinău: Notograf Prim, 2019, p. 40–44. ISSN 2345-1408. eISSN 2345-1831. Categoria C.

Tipul B

4. Березовикова Т., Дашевский В. Принципы и методы работы с джазовыми стандартами в процессе импровизации. In: Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică. Nr. 1 (36), 2020. Chișinău: Notograf Prim, 2020, p. 38–42. ISSN 2345-1408 (Print). eISSN 2345-1831.

5. Дашевский В. Слушание, анализ и транскрибирование джазовых композиций в процессе формирования навыков импровизации. In: Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică. Nr. 1 (36), 2020. Chișinău: Notograf Prim, 2020, p. 38–42. ISSN 2345-1408. eISSN 2345-1831.

3. Articole în culegeri științifice

3.2. Culegeri de materiale ale conferințelor internaționale:

6. Дашевский В. Вклад Телониуса Монка в развитие джазового фортепианного искусства. In: *Scientific Collection «InterConf» № 3 (39):* Proceedings of the 8th International Scientific and Practical Conference *Science and practice: Implementation to modern society*. Manchester, Great Britain, 26–28.12.2020. Manchester: Peal Press, 2020, p. 1107–1115. ISBN 978-0-216-01072-7. https://www.interconf.top/documents/2020.12.26-28.pdf

4. Materiale/teze prezentate la foruri științifice:

4.2. Conferințe internaționale desfășurate în Republica Moldova:

1. Daşevschii V. Improvizare de jazz: o examinare succintă a îndrumărilor teoretico-metodologice principale. In: Conferința științifică internațională *Învățământul artistic – dimensiuni culturale*. 22 aprilie, 2016. Rezumatele lucrărilor. Chișinău: AMTAP, 2017 (Tipogr. „Notograf Prim”), p. 30. ISBN 978-9975-9617-8-3.

2. Дашевский В. Транскрибирование и работа со «снятым» на слух материалом в процессе приобретения навыков джазовой импровизации. In: *Patrimoniul muzical din Republica*

Moldova (folclor și creație componistică) în contemporaneitate. Conferința științifică internațională. Ed. a III-a, dedicată memoriei muzicologului Vladimir Axionov. Chișinău, 26 septembrie 2017. Tezele comunicărilor. Chișinău: AMTAP, 2017 (Tipogr. Valinex SRL), c. 102–104. ISBN 978-9975-3126-7-7.

3. Дашевский В., Березовикова Т. Принципы работы с джазовыми стандартами в процессе импровизации. In: *Patrimoniul muzical din Republica Moldova (folclor și creație componistică) în contemporaneitate.* (Ediția a V-a). Conferința științifică internațională. 24 septembrie, 2019. Tezele comunicărilor. Chișinău: AMTAP, 2019 (Tipogr. „Valinex"), c. 104–105. ISBN 978-9975-68-377-7.

4. Дашевский В. Вклад Телониуса Монка в развитие джазового фортепианного искусства. In: *Conferința științifică internațională Învățământul artistic – dimensiuni culturale*. 15 mai 2020. Tezele comunicărilor. Volumul I. Artă muzicală, p. 58–59. http://amtap.md/wp-content/uploads/2020/06/TEZE-conf.-st.-vol-1.-Bun-tipar-site.pdf

4.3. Conferințe cu participare internațională (peste hotare)

5. Дашевский В. Специфика преподавания джазовой импровизации в вузе. In: Праксеологічна спрямованість професійної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва: матеріали регіональної наук.-практ. конференції з міжнародною участю (Миколаїв, 18-19 червня 2016 р.): Тези. P. 37–41.

ADNOTARE

Dașevschi Veaceslav. Improvizația ca fundament al artei interpretative de jazz. Teză de doctor în studiul artelor, specialitatea 653.01 – Muzicologie, Chișinău, 2021.

Structura tezei. ***Componenta artistică***: trei recitaluri înregistrate pe DVD. ***Cercetarea științifică***: introducere, două capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 149 de titluri, 4 anexe; 82 de pagini ale textului de bază, 8 pagini de anexe. Rezultatele cercetării sunt reflectate în 11 publicații.

Cuvinte-cheie: ghid metodic, improvizație, evoluare concertistică, înregistrare de studio, jazz, *jam session*, pian, standard de jazz

Scopul tezei: cercetarea multilaterală a improvizației ca fundament al interpretării jazzistice și componentă importantă a instruirii profesioniste în domeniul jazzului. **Sarcinile cercetării:** examinarea improvizației de jazz ca tip specific de activitate muzicală care presupune crearea muzicii nemijlocit în procesul de interpretare; analiza aspectelor teoretice ale improvizației de jazz; relevarea specificului comunicativ al improvizației de jazz practicate în diverse situații interpretative (evoluare în concert, înregistrare în studio, *jam session*); studierea aspectelor metodice ale improvizației de jazz, implicând o abordare individuală a predării, în funcție de tipul studentului; formularea recomandărilor metodice în vederea valorificării improvizației de jazz (utilizarea ghidurilor metodice și manualelor, audierea, transcripția și analiza improvizațiilor de jazz).

Noutatea și originalitatea tezei. Evoluările scenice care reflectă ***aspectul practic al tezei***, se disting prin caracterul inedit al programelor de concert și al tratării interpretative a materialului muzical, inclusiv în cadrul improvizațiilor jazzistice. În ***partea teoretică***, pentru prima dată în Republica Moldova s-a încercat caracterizarea diverselor aspecte muzicologice, interpretative și pedagogice ale improvizației de jazz.

Valoarea aplicativă a tezei rezidă în faptul că aceasta completează și aprofundează, din punctul de vedere al unui muzician-practician, cercetările teoretice și metodologice în domeniul improvizației de jazz. Materialele tezei pot fi utilizate în cursurile didactice de *Instrument*, *Improvizație*, *Istoria muzicii ușoare și jazz*, *Stilistica muzicii ușoare și jazz* pentru programul de studii *Interpretare instrumentală* (*Instrumente muzică ușoară și jazz*). Rezultatele cercetării pot fi folosite de către muzicienii de jazz în procesul de pregătire a evoluărilor concertistice și înregistrărilor în studio, în lucrul de sine stătător al studenților, precum și în activitățile cadrelor didactice care predau improvizația de jazz.

Implementarea rezultatelor. ***Aprobarea practică*** a fost efectuată prin prezentarea a trei programe concertistice în Sala mare a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice. Rezultatele ***cercetărilor teoretice*** sunt reflectate în 11 publicații, inclusiv în 6 articole științifice și 5 rezumate ale comunicărilor la conferințele științifice. Materialele tezei au fost prezentate la 9 foruri științifice, inclusiv la 7 conferințe internaționale, 1 conferință cu participare internațională și 1 seminar metodologic.

АННОТАЦИЯ

Дашевский Вячеслав. Импровизация как основа джазового исполнительства. Диссертация на соискание ученой степени доктора искусств по специальности 653.01 – Музыковедение, Кишинэу, 2021.

Структура диссертации: ***Творческая часть***: три концертные программы, записанные на DVD. ***Научное исследование***: введение, две главы, основные выводы и рекомендации, библиография из 149 наименований, 4 приложения; 82 страницы основного текста, 8 страниц приложений. Результаты отражены в 11 публикациях.

Ключевые слова: джаз, джазовый стандарт, импровизация, концертное выступление, методическое пособие, студийная запись, фортепиано, *jam session*

Цель диссертации: разностороннее исследование импровизации как основы джазового исполнительства и важнейшей составляющей профессионального обучения в области джаза. **Задачи исследования:** рассмотрение джазовой импровизации как особой категории музыкальной деятельности, представляющей собой создание музыки в живом процессе исполнения; анализ теоретических аспектов джазовой импровизации; выявление коммуникативной специфики джазовой импровизации, практикуемой в различных исполнительских ситуациях (концертное исполнение, студийная запись, *jam session*); изучение методических аспектов джазовой импровизации, предполагающих индивидуальный подход к обучению в зависимости от типа студентов; формулирование рекомендаций по освоению джазовой импровизации (использование методических разработок и учебных пособий, слушание, транскрибирование и анализ джазовых импровизаций).

Новизна и оригинальность диссертации. ***Практический аспект*** джазовой импровизации выявлен в рамках сценических выступлений, отличающихся новизной концертных программ и исполнительской трактовки музыкального материала. В ***теоретической части*** впервые в Республике Молдова сделана попытка охарактеризовать различные музыковедческие, исполнительские и педагогические стороны импровизации в джазе.

Практическая значимость диссертации связана с тем, что она дополняет и углубляет ряд теоретических и методологических разработок в сфере джаза и джазовой импровизации с точки зрения практикующего музыканта. Работа может быть применена в учебных курсах *Инструмент*, *Импровизация*, *Ансамбль*, *История популярной и джазовой музыки*, *Стилистика популярной и джазовой музыки* для студентов специальности *Инструментальное исполнительство* (*Инструменты популярной и джазовой музыки*). Результаты исследования могут быть использованы при подготовке концертных выступлений и студийных записей джазовых музыкантов, в самостоятельных занятиях студентов, а также в повседневной деятельности педагогов, преподающих джазовую импровизацию.

Апробирование результатов работы. ***Практическая апробация*** была осуществлена в рамках трех концертных выступлений в Большом зале Академии музыки, театра и изобразительных искусств. Результаты ***теоретических изысканий*** отражены в 11 публикациях, в том числе в 6 научных статьях и 5 тезисных изложениях выступлений на научных конференциях. Материалы диссертации были представлены на 9 научных форумах, в том числе 7 международных научных конференциях, 1 региональной конференции с международным участием и 1 научно-методологическом семинаре.

ANNOTATION

Dașevschii Veaceslav. Improvisation as the foundation of jazz performance. Thesis for the degree of Doctor in Arts, specialty 653.01 – Musicology, Chisinau, 2021.

The structure of the thesis: ***Creative part***: three concert programs recorded on DVD. ***Scientific research***: introduction, two chapters, main conclusions and recommendations, completed with a bibliography comprising 149 titles, 4 appendices; 82 pages of the scientific text, 8 pages of appendices. The results were reflected in 11 publications.

Keywords: concert performance, jam session, jazz, jazz standard, improvisation, methodological guidelines, piano, studio recording

The purpose of the thesis: a comprehensive study of improvisation as the foundation of jazz performance and the important component of professional jazz training. **The objectives of the study**: consideration of jazz improvisation as a special type of musical activity, which is the creation of music directly in the process of performing; analysis of the theoretical aspects of jazz improvisation; identification of the communicative specifics of jazz improvisation, practiced in various performing situations (concert, studio recording, jam session); study of the methodological aspects of jazz improvisation, implying an individual approach to teaching, depending on the type of students; formulation of guidelines for mastering jazz improvisation (using of methodological guides and manuals, listening, transcribing and analyses of jazz improvisations).

The novelty and originality of the thesis. Stage performances, which constitute the ***practical aspect*** of the work, are distinguished by the novelty of concert programs and the performing interpretation of musical material, including jazz improvisations; in the ***theoretical part***, for the first time in the Republic of Moldova, an attempt is made to characterize the various musicological, performing and teaching aspects of improvisation in jazz.

The applicative value of the dissertation lies in the fact that it complements and deepens a number of theoretical and methodological studies in the field of jazz and jazz improvisation from the point of view of a practicing musician. The materials of the work can be applied in the educational disciplines *Instrument, Improvisation, Ensemble, History of Pop and Jazz Music, Stylistics of Pop and Jazz Music* for students of the specialty *Instrumental Performance* (*Instruments of Pop and Jazz Music*). The results of the research can be used in concert performances and studio recordings of jazz musicians, in independent studies for students, as well as in the activities of jazz improvisation teachers.

Implementation of work results. ***Practical approbation*** was implemented within the framework of three concert performances in the Great Hall of the Academy of Music, Theatre and Fine Arts. The results of the ***theoretical research*** were embodied in 11 publications including 6 scientific studies and 5 abstracts of speeches at scientific conferences. The materials of the thesis were presented at 9 scientific forums including 7 international scientific conferences, 1 regional conference with international attendance and 1 scientific methodological seminar.

DAȘEVSCHII VEACESLAV

IMPROVIZAȚIA CA FUNDAMENT AL ARTEI INTERPRETATIVE DE JAZZ

SPECIALITATEA 653.01 – MUZICOLOGIE
(DOCTORAT PROFESIONAL)

Rezumatul tezei de doctor în arte

Aprobat spre tipar: 26.05.2021	Formatul hârtiei 60x84 1/16
Hârtie ofset. Tipar ofset.	Tiraj 20 ex.
Coli de tipar.: 1,4	Comanda nr. 61/21

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
CENTRUL EDITORIAL-POLIGRAFIC
Str. A. Mateevici, 60, Chișinău
Republica Moldova, MD 2009